

Najaarsnota 2026

In de najaarsnota 2026 wordt een doorkijk gegeven op het financieel meerjarenperspectief, als ook voorstellen gedaan om de begroting 2027 te intensiveren. Tevens wordt ingegaan op de ontwikkelingen in het huidig begrotingsjaar.

Inhoudsopgave

Zeeland 2026: Met Zeeland voor Zeeland.. to be continued	4
1. Zeeland 2050	5
2. Voorstellen en ontwikkelingen per domein	6
Inleiding	6
2.1.Domein Fysieke Leefomgeving & Economie	6
2.2.Domein Infrastructuur & Mobiliteit	10
2.3.Domein Landelijk gebied & Gebieden-aanpak	13
2.4.Domein Samenleving & Bestuur	18
2.5. Recapitulatie financiële voorstellen	22
3. Overige voorstellen en ontwikkelingen	24
3.1. Bijstelling renteprognose	24
3.2. Motorrijtuigenbelasting	24
3.3. Frictiekosten organisatie	24
3.4. Ontwikkelingen Provinciefonds en indexaties	25
3.5. 2e ronde budgetbewaking 2026	26
4. Financieel perspectief	28
4.1. Voorstellen ZEH-dividenden	28
4.2. Voorstellen investeringsagenda	29
4.3. Financieel meerjarenperspectief	29
4.4. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio	30
Bijlagen	31
Bijlage 1: Effecten 2 ^e ronde budgetbewaking 2026	31

Zeeland 2026: Met Zeeland voor Zeeland.. to be continued

In deze laatste najaarsnota van ons college kunnen we constateren dat er veel gebeurd is in de afgelopen jaren. We durven te zeggen dat we uw opdracht hebben uitgevoerd: het coalitieakkoord is (nagenoeg) volledig afgerond. Zo maar een greep: de tol voor personenauto's door de Westerscheldetunnel is beëindigd. Er is een sociale agenda en een leefbaarheidsfonds. We hebben een aanpak voor zoet water in drie sporen opgeleverd. We weten hoe we weerbaarder kunnen worden tegen de zeespiegelstijging. We hebben een plan hoe we omgaan met stikstof en recht kunnen doen aan natuurherstel in onze context. Er zijn grote stappen gezet in agrarisch natuurbeheer. We voeren de woondeal volop uit. We hebben een duidelijke positie in het landelijke debat over kernenergie en regie genomen op de netcongestie. Sterker nog, we zetten stappen op andere, lang gekoesterde wensen: dekking voor de aanpassing van de Deltaweg en nadenken over een nieuw collectiecentrum. Daarnaast hebben we ook samen met u de reparatie van de Westerscheldetunnel onder ogen gezien.

Het coalitieakkoord beschrijft ook dat we in een andere verhouding met het Rijk willen komen, om te zorgen dat er ruimte komt voor Zeeuws maatwerk in grote landelijke vraagstukken. Omdat *“de kwaliteit van leven van onze inwoners, brede welvaart, bepaalt wat we wel of niet doen”* hebben we daar met tal van organisaties, instellingen, jongeren en mede-overheden een gezamenlijk perspectief voor opgesteld. Hoe de toekomst er echt uit gaat zien bepalen wij immers niet alleen: die krijgt gestalte door autonome ontwikkelingen én door eigen keuzes van inwoners, bedrijven, instellingen en overheden.

Het maatwerk met het Rijk krijgt gestalte in een strategische agenda. Een bijzonder document: geen “beleid” of wensenlijstje, maar het gelijkwaardig zoeken waar wederzijdse belangen elkaar kunnen versterken. Die opbrengst van een jaar lang intensief samenwerken kan nog dit najaar worden vastgelegd. Om vervolgens afspraken te maken hoe we die gezamenlijke belangen vertalen in uitvoerbare projecten: wie doet wat op welke termijn en wie trekt dan ook de portemonnee. Daar maken we ook weer samen als regio en Rijk een strategie voor, die in het voorjaar van 2027 wordt opgeleverd.

Dat werken aan een andere verbintenis met het Rijk - en met Zeeuwse partners - vraagt ook iets van de organisatie. Een andere manier van denken, het actief verbinden met partners en het aanbrengen van focus op de dossiers die van belang zijn voor een toekomstbestendig Zeeland. Daar hebben we belangrijke stappen in gezet.

Tenslotte gaat het er ook om welk voorbeeld we zelf geven: of we bereid zijn om te investeren in projecten die Zeeland verder helpen op weg naar toekomstbestendigheid. Ook daar doen we ambitieuze voorstellen voor. Investerings in economie, in zoet water, in landbouw, maar ook in erfgoed. Want het coalitieakkoord waar wij voor aan de lat stonden is wel afgerond, maar het werk voor Zeeland niet. Het samen met andere partijen – met Zeeland - blijven werken aan perspectief voor de generaties na ons - voor Zeeland - is nog lang niet klaar.

1. Zeeland 2050

Het proces Zeeland 2050 werkt inmiddels door in verschillende trajecten binnen Provincie Zeeland, in de samenwerking met gemeenten en het waterschap en in de samenwerking met het Rijk. Met het toekomstperspectief en de verdere uitwerking daarvan werken we toe naar een gezamenlijke langetermijnkoers voor Zeeland. De centrale procesregie ligt bij Provincie Zeeland.

In de Voorjaarsnota 2026 hebben uw Staten middelen beschikbaar gesteld om het proces in 2026 voort te zetten en verder uit te werken. De volgende fase vraagt om voortzetting van deze inzet. In de samenwerking met het Rijk werken we verder aan een gezamenlijke investerings- en uitvoeringsstrategie van Rijk en regio. Tegelijkertijd zetten we het proces met gemeenten en andere betrokken partijen voort. Daarmee werken we verder aan de vertaling van het toekomstperspectief naar concrete samenwerking en uitvoering.

Voor de centrale procesregie zijn ook in 2027 en 2028 middelen nodig. Het gaat onder meer om tijdelijke ondersteuning en specialistische expertise, het organiseren en faciliteren van overleggen en de communicatie over Zeeland 2050, waaronder de website en diverse publicaties en communicatiemiddelen. Met deze inzet wordt de samenhang en voortgang van het proces geborgd. Zonder aanvullende middelen kan de centrale procesregie niet op het huidige niveau worden voortgezet, waardoor de voortgang van Zeeland 2050 onder druk komt te staan.

Daarom stellen wij voor om voor zowel 2027 als 2028 € 300.000 beschikbaar te stellen uit de budgettaire ruimte. Hiermee borgen we de voortgang van Zeeland 2050 en kunnen we samen met het Rijk, gemeenten en andere partners de volgende stap zetten naar uitvoering.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Zeeland 2050		-300	-300		

2. Voorstellen en ontwikkelingen per domein

Inleiding

De begroting geeft integraal weer wat we in het betreffende jaar willen bereiken, welke activiteiten we daarvoor uitvoeren en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. In de voor- en najaarsnota richten we ons op de wijzigingen en ontwikkelingen ten opzichte van de vastgestelde begroting en de meerjarenbegroting. Deze Najaarsnota bevat daarom geen volledig overzicht van alle activiteiten; daarvoor verwijzen we naar de begroting.

In dit hoofdstuk lichten we de voorstellen en ontwikkelingen per domein toe. De indeling sluit aan op de nieuwe organisatiestructuur van Provincie Zeeland. De voorstellen en ontwikkelingen zijn daarom gerangschikt volgens deze nieuwe domeinindeling. Deze gewijzigde indeling heeft geen gevolgen voor de inhoudelijke beleidsdoelen of de financiële kaders.

Voor de financiële dekking van voorstellen maken we onder meer gebruik van twee belangrijke instrumenten: de budgettaire ruimte en de investeringsagenda. De budgettaire ruimte betreft de middelen binnen de meerjarenbegroting waaraan nog geen bestemming is gegeven. De investeringsagenda en de daarbij behorende bestemmingsreserve hebben betrekking op voorgenomen investeringen waarvoor middelen beschikbaar worden gesteld zodra daadwerkelijke besteding aan de orde is. Daarmee behouden we financiële flexibiliteit.

Daarnaast kunnen voorstellen worden gedekt uit de dividenden van de Zeeuwse Energiehoudstermaatschappij (ZEH). Bij ieder voorstel vermelden we of de dekking plaatsvindt vanuit de budgettaire ruimte, de investeringsagenda of de ZEH-dividenden. In hoofdstuk 4 geven wij een totaaloverzicht waarbij we ook reflecteren op het kader voor het de inzet van de ZEH-dividenden.

2.1. Domein Fysieke Leefomgeving & Economie

2.1.1. Wonen (GAW en HELP)

Naast het realiseren van nieuwe woningen blijft het beter benutten en verbeteren van de bestaande woningvoorraad van belang. Met de regelingen Hergebruik Leegstaande Panden (HELP) en Gebiedsgerichte Aanpak Wonen (GAW) ondersteunen we initiatieven die bijdragen aan herstructurering, hergebruik en verbetering van de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Daarmee dragen deze regelingen bij aan de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van steden en dorpen in Zeeland.

Om deze inzet in 2027 voort te zetten, stellen we voor om € 2 miljoen extra beschikbaar te stellen. Hiervan is € 500.000 bestemd voor de regeling HELP en € 1,5 miljoen voor de GAW. Hiermee geven we een verdere impuls aan de herstructureringsopgave en het beter benutten van de bestaande woningvoorraad. Voorgesteld wordt om de hiervoor benodigde € 2 miljoen te dekken uit het ZEH-dividend.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Wonen (GAW en HELP)		-2.000			

2.1.2. Actuele en tijdige vergunningverlening

Voor de uitvoering van onze wettelijke taken is het noodzakelijk dat vergunningprocedures tijdig worden afgehandeld en bestaande vergunningen actueel blijven. De Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR) voert dit voor de Provincie Zeeland uit. De capaciteit bij DCMR staat hiervoor onder toenemende druk. Nieuwe initiatieven in het kader van de energietransitie vragen veel inzet en krijgen sinds 2024 prioriteit. Tegelijkertijd zijn vergunningprocedures door veranderende wet- en regelgeving en de toenemende complexiteit van installaties arbeidsintensiever geworden. Hierdoor is een achterstand ontstaan bij het actualiseren van bestaande vergunningen.

Aanvullende inzet is nodig om deze achterstand terug te dringen en nieuwe vergunningaanvragen tijdig te kunnen blijven afhandelen. Daarbij bekijken we samen met DCMR hoe het actualisatieproces slimmer en meer programmatisch kan worden ingericht, bijvoorbeeld door vergelijkbare actualisatieopgaven gezamenlijk op te pakken. Voor 2027 en 2028 kan de benodigde aanvullende inzet worden opgevangen door herbestemming van bestaande middelen. Vanaf 2029 is dit niet meer volledig mogelijk.

Om DCMR vanaf 2029 voldoende capaciteit te bieden voor actuele en tijdige vergunningverlening, stellen we voor structureel € 200.000 per jaar aanvullend beschikbaar te stellen. Dit bedrag brengen we vanaf 2029 ten laste van de budgettaire ruimte. Hiermee borgen we de uitvoering van deze wettelijke taken en dragen we bij aan een toekomstbestendige vergunningverlening.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Actuele en tijdige vergunningverlening				-200	-200

2.1.3. Innovatieve kernenergietechnologieën (SMR's en AMR's)

De ontwikkeling van kleine modulaire kernreactoren (SMR's) en geavanceerde modulaire kernreactoren (AMR's) gaat snel. Deze innovatieve kernenergietechnologieën kunnen bijdragen aan de verduurzaming van de industrie en aan de strategische autonomie en het concurrentievermogen van Nederland en Europa. Voor Zeeland biedt deze ontwikkeling daarnaast kansen voor de versterking van het nucleaire kenniscluster en economische spin-off voor de hightech- en maakindustrie. De ontwikkeling van SMR's is daarom als sleutelproject opgenomen in Zeeland 2050.

Om deze ontwikkelingen in Zeeland aan te jagen, stellen wij voor om in totaal € 22,5 miljoen beschikbaar te stellen. We zullen dit doen in een revolverende vorm, waarbij de insteek is dat ons kapitaal intact blijft of zal terugvloeien, zoals aandelenkapitaal of achtergestelde leningen. Voor Thorizon is € 7,5 miljoen voorzien en voor de ontwikkeling van Allseas € 15 miljoen. Hiermee willen we bijdragen aan het mogelijk maken van de eerste AMR-projecten in Zeeland. Definitieve voorstellen voor het beschikbaar stellen van middelen leggen we aan uw Staten voor wanneer de projecten voldoende concreet zijn uitgewerkt en meer duidelijkheid bestaat over de bijdragen van andere partijen.

Om het risico op afboekingen te dekken vormen we een reserve die we dekken uit de

ontvangen ZEH-dividenden (het zogenaamde '80%-deel'). Als naam voor deze reserve stellen we voor 'Reserve achtergestelde leningen en fondsen ZEH-dividenden'.

Met deze inzet versterken we de positie van Zeeland op het gebied van nucleaire innovatie en de verbinding tussen energie, kennisontwikkeling en economische ontwikkeling. Hiermee geven we invulling aan toezegging nummer 39 van de Commissie Strategische opgaven om meer inzicht te geven in de afspraken en de vervolgstappen. Tevens sluit het voorstel aan bij onze inzet voor de transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie en Zeeland 2050.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Innovatieve kernenergietechnologieën (SMR's en AMR's)		-7.500	-7.500	-7.500	

2.1.4. Versterking Zeeuwse investeringsfondsen

Met motie 133 'Een ZEH-impuls voor Zeeland met Zeeuwse investeringsfondsen' hebben uw Staten ons verzocht om te onderzoeken hoe de bestaande investeringsfondsen van Impuls Zeeland kunnen worden versterkt. Aanleiding hiervoor is onder meer dat Zeeland achterblijft bij investeringen in startups en snelgroeiende bedrijven en dat privaat durfkapitaal in Zeeland beperkt beschikbaar is. Tegelijkertijd biedt het verwachte dividend vanuit ZEH mogelijkheden om de economische structuur van Zeeland langjarig te versterken.

Impuls Zeeland beschikt met onder andere Vroege Fase Financiering, Innogo! en het Zeeuws Participatiefonds over instrumenten voor de financiering van innovatieve ondernemingen in verschillende ontwikkelingsfasen. De beschikbare mogelijkheden sluiten echter niet volledig aan op de financieringsbehoefte. Zo raakt het Zeeuws Participatiefonds uitgeput en bestaat behoefte aan grotere investeringsmogelijkheden voor individuele bedrijven. Daarnaast zijn er kansen voor investeringen in private fondsen en voor nieuwe instrumenten gericht op de doorgroei van het innovatieve Zeeuwse midden- en kleinbedrijf en gebiedsgerichte economische ontwikkeling.

Naar aanleiding van de motie brengen we de opbouw, werking en resultaten van de bestaande investeringsfondsen nader in beeld. Daarbij betrekken we ook de ervaringen van andere provincies met de inzet van zogenoemde energiegelden en de mogelijkheden om financieel en maatschappelijk rendement met elkaar te verbinden. Op basis hiervan werken we, samen met onder andere Impuls Zeeland, verschillende opties uit voor versterking van de bestaande fondsen en voor één of meerdere nieuwe, in beginsel revolverende fondsen.

Om het risico op afboekingen te dekken, doteren we € 15 miljoen aan de Bestemmingsreserve Impuls die we dekken uit de ontvangen ZEH-dividenden (het zogenaamde '80%-deel'). Daarbij bezien we ook hoe het verwachte ZEH-dividend herkenbaar en langjarig kan worden ingezet voor economische structuurversterking en het Zeeuwse midden- en kleinbedrijf. Hiermee geven we uitvoering aan de door uw Staten aangenomen motie en leggen we een basis voor een nadere afweging over de inzet van deze middelen. Het voorstel van € 15 miljoen heeft betrekking op de periode 2028 tot en met 2031. De voorgestelde verdeling over deze jaren is in onderstaande tabel opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	2028	2029	2030	2031	totaal
Versterking Zeeuwse Investeringsfondsen:					
Vroege Fase Financiering	-1.000	-1.000			-2.000
InnoGO!	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-4.000
Transitiefonds	-2.250	-1.250	-3.250	-2.250	-9.000
Totaal	-4.250	-3.250	-4.250	-3.250	-15.000

2.1.5. Inzet op arbeidsmarkt

Om Zeeland ook op langere termijn leefbaar en economisch vitaal te houden, is het van belang om inwoners aan te trekken en te behouden. Daarbij richten we ons vanuit arbeidsmarktperspectief op drie doelgroepen: jongeren, nieuwe Zeeuwen en nieuw arbeidspotentieel. Hierbij geven we invulling aan de door uw Staten bij de Voorjaarsnota 2026 aangenomen motie 123 'Liefde voor Zeeland', waarin wordt gevraagd om meer inzet op jongeren vanuit arbeidsmarktperspectief.

Met gerichte ondersteuning van projecten willen we de positie van deze doelgroepen op de Zeeuwse arbeidsmarkt versterken en bijdragen aan het aantrekken en behouden van arbeidspotentieel voor Zeeland. Om deze inzet kracht bij te zetten, stellen we voor om voor de periode 2027 tot en met 2030 jaarlijks € 175.000 vrij te maken binnen de beschikbare budgettaire ruimte.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Inzet op arbeidsmarkt		-175	-175	-175	-175

2.1.6. Versterking capaciteit ruimtelijke vraagstukken

De ontwikkelingen in Zeeland vragen om aanvullende inzet op een aantal ruimtelijke en economische opgaven. Het gaat om het afwegingskader verblijfsaccommodaties, de ontwikkeling van haven en industrie, ruimte voor energie-infrastructuur en zeespiegelstijging en waterveiligheid. Deze opgaven vragen de komende jaren om aanvullende kennis en capaciteit.

In het kader van de evaluatie van de Zeeuwse Kustvisie en Bestemming Zeeland 2035 werken we samen met onze partners aan het afwegingskader voor verblijfsaccommodaties. De eerste fase van dit afwegingskader is betrokken bij de actualisatie van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Voor de volgende actualisatieronde in 2027 bereiden we de tweede fase voor. Voor het afwegingskader verblijfsaccommodaties is aanvullende inzet nodig voor de voorbereiding van de volgende fase en de uitvoering van twee aangenomen moties.

Onderdeel hiervan is de uitvoering van de door uw Staten aangenomen moties 'Opvolging familiebedrijf als verblijfsrecreatie' (motie 115) en 'Stop de opkoop en omvorming van parken; geen

verdere versterking van het recreatielandschap' (motie 116). De voorbereiding van de voorstellen vraagt om een zorgvuldig proces met onze partners en aanvullende capaciteit en expertise.

Voor haven, industrie en energie-infrastructuur bestaat een duidelijke relatie met de ambities van Zeeland 2050. Voor energie-infrastructuur is versterking nodig om de Zeeuwse belangen bij omvangrijke ruimtelijke en Rijksprojecten goed te kunnen behartigen. Voor zeespiegelstijging en waterveiligheid is capaciteit nodig voor het opstellen en uitvoeren van de Strategie Zeespiegelstijging. Hiermee geven we invulling aan de toekomstige waterveiligheid van Zeeland en het fundament klimaatadaptatie binnen Zeeland 2050.

Voor de tijdelijke versterking van deze opgaven stellen we gedurende drie jaar € 1 miljoen per jaar beschikbaar. Het totale budget van € 3 miljoen dekken we uit het ZEH-dividend. Na drie jaar wordt de aanvullende inzet opnieuw afgewogen.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Versterking capaciteit ruimtelijke vraagstukken		-1.000	-1.000	-1.000	

2.2. Domein Infrastructuur & Mobiliteit

In 2050 is Zeeland duurzaam, verbonden, economisch vitaal en veilig. Infrastructuur die deze ambities ondersteunt, is daarbij onmisbaar. Zonder tijdige maatregelen voor onderhoud, renovatie en vervanging kunnen de bereikbaarheid, (fiets)verkeersveiligheid en economische vitaliteit onder druk komen te staan. Daarom stellen we een aantal investeringen in vervanging en renovatie binnen ons areaal voor. Ook maken we budget vrij voor het versterken van de sociale veiligheid voor fietsers.

2.2.1 Investerings Vervanging en Renovatie

Voor 2026 stellen we voor om een aantal investeringskredieten aan te maken waarbij de afschrijvingslasten gedekt worden uit de stelpost Investerings Vervanging & Renovatie (bestaande budgetten). Dit betreft noodzakelijke investeringen binnen het provinciale (vaar)wegen-net voor het doelmatig en doeltreffend beheer van onze wegen en waterwegen.

De betreffende beheerobjecten verkeren in een technische staat die niet langer voldoet aan de gestelde eisen. Hierdoor ontstaan risico's voor de verkeersveiligheid, de beschikbaarheid en bereikbaarheid van het netwerk en nemen de onderhoudslasten onevenredig toe. In deze situaties is vervanging of renovatie doelmatiger dan het voortzetten van intensief onderhoud.

De voorgestelde inzet heeft betrekking op een aantal concrete projecten, waaronder het vervangen van de duiker onder de N659 (Tholen). Deze vervanging is onderdeel van de uitvoering van het programma Duikers (2027-2030).

Onze fietsinfrastructuur vraagt om blijvende aandacht. Daarom investeren we niet alleen in de vervanging en renovatie van onze provinciale wegen, maar ook in onze fietspaden. De komende jaren vervangen en renoveren we een groot aantal kilometers aan verharding van

bestaande fietspaden. Daarmee houden we onze fietsinfrastructuur veilig en comfortabel en dragen we bij aan een goede bereikbaarheid en duurzame mobiliteit in Zeeland.

Ook vragen we een voorbereidingskrediet aan voor werkzaamheden aan de N289. Tot slot stellen we voor het krediet voor het renoveren van de wegconstructie bij de kruisingen N256 Noordlangeweg – Deltaweg (Zeelandbrug) uit te breiden en zowel het eerder verkregen krediet als deze uitbreiding in 35 jaar af te schrijven.

Het gaat om noodzakelijke vervangingsinvesteringen. Uitstel of het niet beschikbaar stellen van deze middelen leidt tot een toename van veiligheidsrisico's, een verminderde betrouwbaarheid en bereikbaarheid van het (vaar)wegennet en hogere toekomstige kosten voor beheer en onderhoud.

Naam investeringskrediet	Omvang in €	Verwacht jaar ingebruikname	Aantal jaar afschrijving	Afschrijvingslasten per jaar in € *
Vervangen duiker N659 (Tholen)	€ 600.000	2027	80	€ 7.500
Programma instandhouding en renovatie fietspaden (2027 t/m 2029)	€ 7.000.000	2029	35	€ 200.000
Vorbereidingskrediet renovatie wegconstructie N289	€ 500.000	2029	35	€ 14.286
Uitbreiding krediet renovatie wegconstructie kruisingen Zeelandbrug N256	€ 950.000	2026	35	€ 27.143

**: Afschrijvingslasten worden gedekt uit de stelpost Investerings Vervanging & Renovatie (bestaande budgetten).*

2.2.2 Grote projecten infrastructuur

Voor de voortgang van de grote projecten infrastructuur verwijzen wij u naar de betreffende voortgangsrapportages.

N290 Traverse Kapellebrug

De werkzaamheden aan de N290 Traverse Kapellebrug zijn in juni 2026 afgerond. De doorstroming en verkeersveiligheid hebben hiermee een goede impuls gekregen. Na verwerking van de resterende financiële verplichtingen kan het project naar verwachting eind 2026 worden afgesloten.

N673 Zanddijk-Molendijk

Zanddijk B.V. werkt aan de uitwerking van het projectbesluit. Nieuwe wetgeving en aanvullende eisen van ProRail rond de spoorkruising beïnvloeden de voortgang. De planning wordt hierop geactualiseerd. De minimaal benodigde gronden zijn medio 2026 verworven. Het overleg over aanvullende gronden loopt. De voorbereiding van de aanbesteding en het contract is gestart.

Deltaweg

Na instemming door Provinciale Staten met het Voorlopig Ontwerp op 12 december 2025 is gewerkt aan het opstellen van het Definitief Ontwerp. Daarvoor zijn ook wensen, ideeën en aandachtspunten opgehaald bij de omgeving, gemeenten en andere belanghebbenden. Hierbij hebben wij ook aandacht voor de fietsroutes. Het Definitief Ontwerp wordt eind 2026 aan uw Staten voorgelegd ter vaststelling. Daarbij wordt ook inzicht gegeven in de totale projectraming en de uitkomsten van de gesprekken met onze partners over hun bijdragen aan het project. Conform het kader Grote Projecten wordt aan het einde van de voorbereidingsfase (eind 2029) het voorstel voor het uitvoeringskrediet Deltaweg aan uw Staten voorgelegd. In de meerjarenraming houden we vanaf 2034 rekening met de afschrijvingslasten van de investering in de Deltaweg.

Vervanging schepen Westerschelde Ferry

De ontwerpfase voor de nieuwe schepen loopt naar verwachting tot februari 2027. Aan het einde van deze fase wordt één werf geselecteerd, die het voorlopige ontwerp verder uitwerkt tot een definitief ontwerp. Zodra de vlootsamenstelling bekend is, werken we ook het schetsontwerp voor de nieuwe aanlandingsvoorzieningen verder uit tot een voorlopig en vervolgens een definitief ontwerp. Eind 2026 starten we, in samenwerking met Stedin, met de realisatie van de benodigde laadinfrastructuur.

2.2.3. Regionale Bereikbaarheid

Actieprogramma Fiets

In het Actieprogramma Fiets hebben we opgenomen dat we werken aan het verbeteren van de sociale veiligheid op provinciale fietspaden. Hiermee geven we invulling aan motie 95 van Provinciale Staten over fietsveiligheid in de nacht. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2026 in Provinciale Staten hebben wij toegezegd met een onderbouwd voorstel te komen in relatie tot het Actieprogramma fiets.

De komende periode brengen we in beeld op welke locaties langs provinciale fietspaden sprake is van een gevoel van sociale onveiligheid, met name tijdens de donkere uren. Op basis daarvan bepalen we welke maatregelen op deze locaties passend zijn. Daarbij denken we in eerste instantie aan dynamische verlichting. Hiermee kan de sociale veiligheid worden verbeterd, waarbij tegelijkertijd rekening wordt gehouden met onder meer energiegebruik en de omgeving.

Om na de inventarisatie snel tot uitvoering over te kunnen gaan, stellen we voor om ook middelen voor de uitvoering beschikbaar te stellen. Daarmee kunnen we de voorbereiding en uitvoering van maatregelen versnellen en deze vanaf 2027 realiseren. Voor deze maatregelen stellen we voor om in 2027 € 200.000 beschikbaar te stellen uit de investeringsagenda. Daarnaast zetten we hiervoor € 100.000 in uit de reguliere bereikbaarheidsbudgetten. Hiermee geven wij invulling aan toezegging nummer 74.

Verkeersveiligheid

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota is daarnaast gevraagd om met een voorstel te komen voor de verkeersveiligheid. Te zien is dat de trend van een daling van het aantal verkeersongevallen en het aantal verkeersslachtoffers zich keert naar een stijging van beide. Eerder hebben we met de prioritering van de verkeersveilige infrastructuur aanvullende inzet aangekondigd. De

komende maanden gaan we in gesprek met betrokken partijen en ook met Provinciale Staten over verdere aanscherping van de aanpak die we voor verkeerseducatie, campagnes en handhaving in het uitvoeringsprogramma Strategisch Plan Verkeersveiligheid hebben vastliggen. Daarbij kijken we waar de aanpak kan worden versterkt en wat daarvoor nodig is. Op basis van deze gesprekken komen we met een inhoudelijk voorstel over de verdere inzet en de bijbehorende kosten, mede in relatie tot de inzet van de verschillende partners binnen het ROVZ.

Het ernstige ongeval op de N290 bij Vogelwaarde heeft een grote impact op betrokkenen en de omgeving gehad. Dit ongeval is aanleiding geweest om opnieuw naar de beschikbare informatie over deze weg te kijken. Daaruit blijkt dat een versnelde uitwerking als onderdeel van de prioritering van de verkeersveilige infrastructuur belangrijk is en dat aanvullende kortetermijnmaatregelen gewenst zijn. Hierover zijn uw Staten separaat per brief geïnformeerd. Voor deze kortetermijnmaatregelen stellen we voor om in 2027 € 500.000 aan de investeringsagenda te onttrekken en hiervoor een investeringskrediet beschikbaar te stellen.

De Flex

Met de motie 119 'Behoud spelregels' hebben uw Staten verzocht om de basisafspraken voor de Flex uit de Regionale Mobiliteitsstrategie te respecteren en inzicht te geven in de vraag of aanvullende financiële middelen nodig zijn voor 2027 en verder. Voor 2026 zijn er tekorten opgetreden doordat de functionaliteiten van het digitale systeem nog onvoldoende werkten. Een deel hiervan wordt door de Provincie gedekt uit de rijkscompensatie die met de decembercirculaire wordt ontvangen voor verminderde inkomsten uit de studenten-OV-kaart. De overige kosten worden volgens de in de Gemeenschappelijke Regeling afgesproken verdeelsleutel over de overige deelnemers verdeeld.

Voor 2027 en verder stelt de mobiliteitscentrale ten behoeve van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Publiek Vervoer Zeeland prognoses op. Belangrijk daarbij is om meer zicht te krijgen op hoe de reizigersvraag bij een goed functionerende uitvoering zich vertaalt naar ritten en daarmee naar kosten. Bij de oprichting van de GR is afgesproken de bijdragen voor een periode van vier jaar te fixeren. Zodra voldoende inzicht bestaat in het daadwerkelijke gebruik, kan worden beoordeeld of de bedragen die in de begroting en de fixatie zijn opgenomen toereikend zijn. Als het gebruik hoger blijkt dan voorzien, kan aanvullend budget nodig zijn om aan de vraag te kunnen blijven voldoen. In dat geval vraagt dit om een voorstel vanuit de GR Publiek Vervoer Zeeland aan de Provincie en de gemeenten. Voor definitieve besluitvorming geven de gemeenteraden en Provinciale Staten hierover hun zienswijze.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Sociale veiligheid fietspaden		- 200			
Verkeersveilige infrastructuur		- 500			

2.3. Domein Landelijk gebied & Gebieden-aanpak

2.3.1. Programmabureau Uitvoering Landelijk gebied

Binnen het Programmabureau Uitvoering Landelijk gebied is de uitvoering ondergebracht van onder meer maatregelen uit het Gebiedsprogramma, natuurherstelmaatregelen, de Zeeuwse

gebiedenaanpak, het Natuurpakket Westerschelde, koplopers maatregelen uit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en vastgoed. Ook de uitvoering van de zoetwatervoorziening Reimerswaal is bij het programmabureau belegd.

Groot project Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Het Natuurpakket Westerschelde bevindt zich in de afrondende fase. De bouw van de Panoramatoren is in uitvoering. Parallel hieraan loopt het proces voor de toekomstige exploitatie. Het Rijk heeft per 31 december 2025 décharge verleend voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW). Voor de resterende werkzaamheden en verplichtingen zijn nazorgafspraken gemaakt. De hiervoor beschikbare middelen zijn ondergebracht in de bestemmingsreserve NPW. Het streven is om NPW eind 2026 als groot project af te ronden. De werkzaamheden en verplichtingen die daarna doorlopen, worden belegd binnen de reguliere organisatie.

2.3.2. Natuurherstel en stikstofreductie

Het Zeeuwse stikstofprogramma maakt onderdeel uit van het Programma Landelijk Gebied Zeeland, dat op 9 juni 2026 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Daarmee draagt de uitvoering van de stikstofmaatregelen niet alleen bij aan stikstofreductie en natuurherstel, maar ook aan andere provinciale opgaven op het gebied van natuur, landbouw, water, leefomgeving en brede welvaart. De afgelopen periode hebben we maatregelen verder uitgewerkt die bijdragen aan stikstofreductie, natuurherstel en juridisch houdbare vergunningverlening. Daarbij hebben we gekeken naar maatregelen die op korte termijn gereed zijn voor uitvoering en besteding en aansluiten bij de Zeeuwse omstandigheden en de gebiedsgerichte aanpak.

We stellen voor middelen beschikbaar te stellen voor een samenhangend pakket van maatregelen gericht op emissiereductie in de landbouw- en recreatiesector, strategische grondaankopen, overname fosfaatrechten, natuurherstel en versterking van de uitvoerings- en vergunningverleningscapaciteit. De maatregelen waarvan het effect direct kan worden gekwantificeerd, kunnen naar verwachting bijdragen aan een afname van de stikstofdepositie van maximaal circa 14 mol per hectare per jaar in de betrokken Natura 2000-gebieden.

Binnen de landbouwsector zetten we in op een gerichte aanpak van stikstofemissies uit mest. Daarbij werken we aan de verdere ontwikkeling van kritische prestatie-indicatoren (KPI's)-gestuurde emissiereductie, begeleiding van ondernemers, praktijkpilots en de voorbereiding van subsidieregelingen. Hiermee kiezen we voor een gebiedsgerichte en uitvoeringsgerichte aanpak die niet alleen bijdraagt aan stikstofreductie, maar ook samenhangt met andere opgaven zoals waterbeschikbaarheid, gewasbescherming en dierenwelzijn. Ook binnen de recreatiesector werken we aan een vervolg op het bestaande verduurzamingsprogramma, gericht op het verminderen van stikstofemissies. Samen met recreatieondernemers en Economische Impuls Zeeland werken we aan mogelijkheden voor een duurzamere bedrijfsvoering, duurzame mobiliteit, energiebesparing en natuurinclusief ondernemen. Hiermee werken we toe naar uitvoering vanaf 2027.

Voor natuurherstel verkennen we aanvullende herstelmaatregelen in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Op basis van deze verkenning kunnen vanaf 2027 gerichte herstelmaatregelen worden uitgevoerd die bijdragen aan de natuurkwaliteit en de weerbaarheid van natuurgebieden tegen stikstofbelasting. Daarnaast geven we uitvoering aan de vastgestelde beleidsregels voor

het intrekken van slapende vergunningen en het afroemen van stikstofruimte bij intern salderen. Hiermee beperken we de mogelijkheid dat onbenutte stikstofruimte alsnog wordt ingezet en dragen we bij aan een structurele daling van de stikstofbelasting. Tot slot stellen we voor om bij strategische grondaankopen, indien noodzakelijk, ook de bijbehorende fosfaatrechten te verwerven.

Om deze werkzaamheden in 2027 voort te zetten, is capaciteit nodig voor vergunningverlening, juridische procedures en beleidsuitvoering. Voor de uitvoering van het Zeeuwse stikstofprogramma hebben we in 2026 de capaciteit voor coördinatie, uitvoering, begeleiding van pilots, monitoring en bestuurlijke afstemming uitgebreid, inclusief inzet op het thema scheepvaart. Om deze capaciteit in 2027 te continueren, zijn aanvullende middelen nodig. Voor de uitvoering van het hiervoor beschreven pakket aan maatregelen stellen we voor € 351.000 in 2026 en € 1.751.000 in 2027 beschikbaar te stellen. We stellen voor deze middelen te onttrekken aan de investeringsagenda.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Natuurherstel en stikstofreductie	-351	-1.751			

2.3.3. Zeeuws Deltaplan Zoet Water 2027-2033

Volgende zoet water is van belang voor een toekomstbestendig Zeeland. Met het Zeeuws Deltaplan Zoet Water werken we aan het vergroten van de weerbaarheid tegen zoetwatertekorten voor landbouw, natuur, recreatie, industrie en bebouwd gebied. Het doel van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is om Zeeland weerbaarder te maken tegen zoetwatertekorten. Daarbij zetten we in op het vergroten van de beschikbaarheid van zoet water en het stimuleren en ontwikkelen van maatregelen die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig gebruik van zoet water.

Op dit moment werken we aan een nieuwe versie van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water voor de periode 2027-2033. Daarmee zetten we de eerder door uw Staten ingezette zoetwateraanpak voort en geven we tevens invulling aan motie 117: De volgende stap in Zoetwater, realisatie van “de pape” naar Schouwen-Duiveland. De inzet voor de komende periode bestaat uit zes samenhangende thema’s: (Circulaire) water (her) gebruik, Ontzilting, Ondergrondse opslag, Aanvoer, Subsidiëring uitrol beproefde maatregelen en Systeemkennis en monitoring.

Vanaf 2027 start een nieuwe zesjarige periode van het Deltaplan Zoet Water. Hiervoor is in de periode 2027-2033 in totaal € 4,2 miljoen aan provinciale middelen nodig. Voor 2027 is reeds € 400.000 beschikbaar vanuit het huidige Zeeuws Deltaplan Zoet Water. Aanvullend is daarmee € 3,8 miljoen nodig.

De gevraagde middelen zijn bedoeld voor onderzoek, monitoring, pilots en de ondersteuning van de uitrol van maatregelen. Grootschalige investeringen, zoals de aanleg van grootschalige ondergrondse opslag of een leidingstelsel, maken hiervan geen onderdeel uit. Wanneer dergelijke projecten gedurende de looptijd van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water aan de orde zijn, leggen we daarvoor afzonderlijke voorstellen aan uw Staten voor.

Voor de uitvoering van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water stellen wij voor om voor de periode 2027-2033 in totaal € 3,8 miljoen beschikbaar te stellen uit het ZEH-dividend. Voor 2027 is reeds € 400.000 beschikbaar. Aanvullend is in 2027 € 200.000 nodig en voor de jaren 2028 tot en met 2033 jaarlijks € 600.000. In verband met de verdeling over de jaren voegen we € 3,8 miljoen toe aan de bestaande bestemmingsreserve meerjarige projecten van waaruit vervolgens de jaarlijkse budgetten worden onttrokken.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030-2033
Zeeuws Deltaplan Zoet Water 2027-2033		-200	-600	-600	-600

2.3.4. Zoetwater en landelijk gebied

In de Najaarsnota 2025 hebben we de programmering van de investeringsagenda voor zoetwaterprojecten met € 10 miljoen verhoogd. In de Voorjaarsnota 2026 hebben we aangekondigd deze projecten verder uit te werken en bij deze Najaarsnota met concrete voorstellen te komen. Daarbij richten we ons op maatregelen die voldoende zijn uitgewerkt om tot uitvoering over te gaan.

Zoetwater – uitvoering motie Van Campen

Een belangrijk onderdeel hiervan is het vergroten van de beschikbaarheid van zoet water voor de landbouw. In het kader van de uitvoering van de motie Van Campen is samen met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en Zeeuwse partijen een actieplan opgesteld om agrarische ondernemers te ondersteunen bij het toepassen van beschikbare zoetwatermaatregelen. Onderdeel hiervan is een advies-op-maatregeling, waarmee ondernemers individueel of gezamenlijk advies kunnen krijgen over de mogelijkheden en toepassing van maatregelen op hun bedrijf. De totale regeling bedraagt € 5,8 miljoen, waarbij Rijk en regio ieder de helft bijdragen. Voor de provinciale bijdrage van € 2,9 miljoen stellen wij voor middelen uit de investeringsagenda beschikbaar te stellen. De uitvoering start in 2026 en vindt gefaseerd plaats.

Zeeuwse Integrale Gebieden Aanpak

Daarnaast investeren we via de Zeeuwse Integrale Gebieden Aanpak in concrete zoetwaterprojecten. Binnen deze aanpak werken we samen met gemeenten, het waterschap en andere partners aan samenhangende opgaven voor onder meer natuur, landbouw en water. Voor projecten die vanaf 2026 tot uitvoering kunnen komen, met name in Walcheren en Grenspark Groot Saeftinghe, stellen wij voor € 920.000 beschikbaar te stellen vanuit de investeringsagenda. Hiermee bouwen we voort op de gebiedsgerichte aanpak zoals beschreven in de Voorjaarsnota 2026.

Meetnetwerk voor elektrische geleidbaarheid (EC)

Ook zetten we een volgende stap in het verbeteren van onze kennis over de beschikbaarheid van zoet water en de ontwikkeling van verzilting. De huidige handmatige metingen leveren waardevolle informatie op, maar geven nog geen structureel en gebiedsdekkend beeld. Daarom werken we aan een professioneel EC-meetnetwerk met realtime ontsluiting en verwerking van

meetgegevens. Het Rijk draagt eveneens bij aan dit project. Voor de provinciale bijdrage stellen wij voor in totaal € 350.000 beschikbaar te stellen vanuit de investeringsagenda.

Maatregelen in voorbereiding

Naast deze projecten zijn verschillende maatregelen in voorbereiding op het gebied van zoetwater, natuurherstel en verdroging. Het gaat onder meer om zoetwatermoerassen, maatregelen naar aanleiding van de watersysteemanalyses voor de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren, maatregelen in de Zwinstreek en de aanpak van verdroging in het Slotbos en de Zwaakse Weel. Deze projecten zijn nog niet voldoende uitgewerkt om de middelen nu beschikbaar te stellen. Zodra deze maatregelen bestedingsgereed zijn, komen we met een voorstel voor financiering.

Samenvattend

Voor hierboven genoemde projecten en maatregelen stellen wij voor in totaal € 4,17 miljoen aan de investeringsagenda te onttrekken. Hiermee geven we uitvoering aan de eerder ingezette intensivering voor zoetwater en het landelijk gebied en zetten we concrete stappen naar een klimaatrobuster Zeeland. Verdeeld over de jaren betreft dit de volgende onttrekking:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Zoetwater en landelijk gebied	-877	-1.150	-1.463	-640	-40

2.3.5. Water tussen Wal en Schelde

Samen met onze partners werken we aan het project Water tussen Wal en Schelde. Met dit project wordt overtollig zoetwater van de Brabantse Wal naar het Markiezaatsmeer geleid. Hiermee wordt zoetwater dat anders wordt afgevoerd beter benut en dragen we bij aan de versterking van de natuurwaarden van het Markiezaatsmeer en aan het bereiken van de Natura 2000-doelstellingen voor het gebied. Deze inzet past binnen onze bredere aanpak voor klimaatadaptatie en water, waarbij we werken aan concrete maatregelen voor een robuust en toekomstbestendig watersysteem.

Voor de uitvoering van het project is een provinciale bijdrage van € 1,13 miljoen voorzien. Een deel hiervan kan worden gedekt uit bestaande werkbudgetten voor natuur en water. Voor het resterende bedrag van € 920.000 stellen we voor middelen beschikbaar te stellen uit de investeringsagenda.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Water tussen Wal en Schelde		- 920			

2.3.6. De Nieuwe Rusthoeve

In maart 2026 is een intentieovereenkomst ondertekend om te komen tot De Nieuwe Rusthoeve: een kennis- en innovatiecentrum voor toekomstbestendige landbouw in Zuidwest-Nederland. De kracht van het initiatief ligt in de combinatie van een praktijkgerichte proefboerderij,

kennis en innovatie en geïntegreerd groen onderwijs op één locatie. Daarmee worden onderwijs, onderzoek, innovatie en agrarische praktijk nauw met elkaar verbonden en kan De Nieuwe Rusthoeve zich ontwikkelen tot een belangrijke regionale voorziening voor Zuidwest-Nederland.

De Nieuwe Rusthoeve biedt ruimte om nieuwe kennis en innovaties in de praktijk te ontwikkelen, toe te passen en te delen. Daarmee ondersteunen we agrarische ondernemers bij innovatie, verduurzaming en de ontwikkeling van toekomstbestendige verdienmodellen. In een periode waarin de agrarische sector voor complexe maatschappelijke opgaven staat, draagt het initiatief bij aan het behoud en de verdere ontwikkeling van een vitale en toekomstbestendige agrarische en groene sector.

Daarnaast draagt De Nieuwe Rusthoeve bij aan het versterken van het Zeeuwse onderwijs-, kennis- en innovatieklimaat. Door onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven op één locatie samen te brengen ontstaat een regionaal ecosysteem waarin kennisontwikkeling, vakmanschap en arbeidsmarktontwikkeling elkaar versterken. Het opleiden, aantrekken en behouden van vakmensen voor de agrarische en groene sector draagt bij aan de regionale arbeidsmarkt, werkgelegenheid en het behoud van talent in Zeeland. Daarmee draagt De Nieuwe Rusthoeve ook bij aan de leefbaarheid en economische ontwikkeling van Zeeland. Het initiatief sluit aan bij onze provinciale doelstellingen op het gebied van landbouw, onderwijs, innovatie en brede welvaart en bij de ambities van Zeeland 2050.

Provinciale Staten hebben in juni 2026 met motie 118 'Versterken groen onderwijs in Zeeland, De Nieuwe Rusthoeve' aandacht gevraagd voor de versterking van het groene onderwijs in Zeeland in samenhang met de ontwikkeling van De Nieuwe Rusthoeve. Met motie 'Rusthoeve 2.0 - regionale proeftuin' (motie 9) hebben uw Staten daarnaast aandacht gevraagd voor de ontwikkeling van De Nieuwe Rusthoeve als regionale proeftuin en voor een provinciale financiële bijdrage aan deze ontwikkeling.

Inmiddels is de businesscase verder uitgewerkt en heeft nadere afstemming met de betrokken partijen plaatsgevonden. Voor de realisatie en opstart van De Nieuwe Rusthoeve is aanvullende financiering nodig. Wij stellen voor om € 2,5 miljoen hiervoor vrij te maken vanuit ZEH-dividend. Hiervan is € 1,5 miljoen bestemd voor de investeringskosten en € 1 miljoen voor een eenmalige bijdrage aan het innovatiefonds, dat mede wordt ingezet voor de exploitatie in de opstartfase. Ook andere publieke en private partijen dragen bij aan de ontwikkeling.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
De Nieuwe Rusthoeve		-2.500			

2.4. Domein Samenleving & Bestuur

2.4.1. Herbestemming vrijkomend religieus erfgoed

Zeeland staat voor een omvangrijke opgave rond vrijkomend religieus erfgoed. Uit gemeentelijke kerkenvisies blijkt dat voor meer dan 100 kerkgebouwen de toekomst op korte termijn

onzeker is. Daarmee bestaat het risico op leegstand, verval en verlies van cultuurhistorische waarden. Tegelijkertijd bieden deze gebouwen kansen voor nieuwe maatschappelijke functies die bijdragen aan de leefbaarheid en brede welvaart in Zeeland.

Behoud en herbestemming kunnen niet in alle gevallen door de markt alleen worden gerealiseerd. Ondersteuning is nodig om kansrijke initiatieven verder te brengen en eigenaren en andere betrokken partijen te helpen bij de voorbereiding en financiering van herbestemming. Hiermee kunnen karakteristieke gebouwen behouden blijven en tegelijkertijd een nieuwe betekenis krijgen voor de Zeeuwse samenleving. Deze inzet sluit aan bij onze ambities voor cultuur en erfgoed en bij Zeeland 2050.

Daarom stellen wij voor om in 2027 € 6 miljoen beschikbaar te stellen voor de herbestemming van vrijkomend religieus erfgoed. Hiervan is € 5 miljoen bedoeld voor een revolverend Herbestemmingsfonds Religieus Erfgoed, onder te brengen bij het Nationaal Restauratiefonds. Dit dekken we uit het '80%-deel' van het ZEH-dividend. We activeren dit bedrag op de balans en voegen € 5 miljoen toe aan de eerder genoemde nieuwe bestemmingsreserve achtergestelde leningen en fondsen ZEH-dividenden.

Daarnaast stellen wij € 1 miljoen beschikbaar voor onderzoek, procesondersteuning, kennisontwikkeling en een instrument voor kleinere bouwkundige aanpassingen en verduurzamingsmaatregelen. Dit dekken we uit het '20%-deel' van het ZEH-dividend.

Met deze inzet ondersteunen we het behoud en toekomstbestendig gebruik van religieus erfgoed en geven we invulling aan de hierover door uw Staten aangenomen motie 129.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Herbestemming vrijkomend religieus erfgoed		-6.000			

2.4.2. Cultuurkwadraat

In de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed 2026-2032 hebben we een aantal koerswijzigingen aangekondigd, die stapsgewijs worden uitgewerkt. Eén daarvan is de overheveling van taken op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie van ZB Bibliotheek van Zeeland (ZB) naar Cultuurkwadraat. Deze wijziging is per 1 januari 2026 doorgevoerd en sluit aan bij de wijze waarop we de uitvoering van het cultuurbeleid in Zeeland verder vormgeven.

Met de overgang van deze taken zijn ook medewerkers overgegaan naar Cultuurkwadraat. Dit brengt eenmalige extra kosten met zich mee, onder meer als gevolg van de overgang naar een andere collectieve arbeidsovereenkomst (CAO). Deze kosten waren bij de uitwerking van de koerswijziging niet voorzien. Omdat de overheveling van de taken op verzoek van Provincie Zeeland heeft plaatsgevonden, vinden we het passend om bij te dragen aan deze eenmalige overgangskosten.

Daarom stellen we voor om in 2026 eenmalig € 400.000 beschikbaar te stellen voor Cultuurkwadraat. Voor de dekking van deze bijdrage doen we een beroep op de beschikbare budgettaire ruimte.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Cultuurkwadraat	-400				

2.4.3. Kenniscentrum Slavernijverleden

Op 11 februari 2025 hebben we ingestemd met het adviesrapport 'Naar een internationaal Kenniscentrum Slavernijverleden in Zeeland (KCS)' en een eenmalige bijdrage beschikbaar gesteld voor de implementatiefase in 2025 en 2026. Ook de gemeenten Middelburg, Vlissingen en Veere hebben met het adviesrapport ingestemd en financieel bijgedragen aan deze fase. De implementatiefase is per 1 juni 2026 afgerond.

Onder leiding van de nieuwe Raad van Toezicht wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van het KCS. Het doel is om een internationaal kenniscentrum in Zeeland op te richten en in stand te houden dat bijdraagt aan wetenschappelijke kennis, informatie en educatie over de Nederlandse en Zeeuwse slavernijgeschiedenis. Hiervoor zijn een werkplan en een meerjarenbegroting opgesteld. Voor de verdere ontwikkeling van het KCS wordt samenwerking gezocht met Zeeuwse, landelijke en internationale partners. Inmiddels zijn gesprekken gestart met onder meer de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het Nationaal Slavernijmuseum, het Nationaal Herdenkingscomité Slavernijverleden, NiNsee en verschillende universiteiten en kenniscentra. Daarnaast zijn contacten gelegd met Zeeuwse overheden en wordt ingezet op verdere verbreding van de samenwerking binnen Zeeland.

Met de verdere ontwikkeling van het KCS geven we vervolg aan de eerder uitgesproken provinciale ambitie om het slavernijverleden en de kennis daarover structureel in Zeeland te verankeren. Ook vinden gesprekken plaats met het Rijk en andere Zeeuwse overheden over hun bijdrage aan het KCS. Om de ontwikkeling van het KCS voort te zetten, stellen we voor om voor de periode 2027 tot en met 2030 jaarlijks € 150.000 beschikbaar te stellen. We stellen voor deze bijdrage te dekken uit de budgettaire ruimte.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Kenniscentrum Slavernijverleden		-150	-150	-150	-150

2.4.4. Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)

Binnen het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) werken de vijftien Zeeuwse overheden bestuurlijk en ambtelijk samen aan gezamenlijke strategische opgaven. Uit de evaluatie van het OZO in 2024 blijkt dat deze gezamenlijke aanpak werkt en verdere versterking wenselijk is. De bestuurlijke ambities zijn de afgelopen jaren toegenomen. Dit geldt ook voor het takenpakket van het Regiobureau, onder meer door de samenwerking aan de strategische agenda's voor Zeeland en met het Rijk en aan thema's als bereikbaarheid, energie, wonen, sociaal domein, economie, weerbare overheid en cultuur. Ook de gezamenlijke inzet op lobby en Public Affairs richting het Rijk en Europa is geïntensiveerd.

Om de gezamenlijke Zeeuwse dossiers goed verder te kunnen brengen, is structurele strategische ondersteuning, coördinatie en voorbereiding van gezamenlijke besluitvorming nodig. De huidige formatie van het Regiobureau biedt onvoldoende ruimte om dit structureel op het gewenste niveau te organiseren. Daarnaast is een hogere deelnemersbijdrage nodig om de begroting van het OZO structureel sluitend te maken.

Voorgesteld wordt daarom om de deelnemersbijdrage aan het OZO met ingang van 2027 te verhogen naar € 1,70 per inwoner per jaar. Voor Provincie Zeeland betekent dit een structurele verhoging van de lidmaatschapsbijdrage met € 29.000 per jaar. Hiermee dragen we bij aan de noodzakelijke versterking van de gezamenlijke regionale uitvoeringskracht en voorkomen we dat afzonderlijke deelnemers voor dezelfde strategische dossiers aanvullende capaciteit moeten organiseren. Wij stellen voor om hiervoor vanaf 2027 structureel € 29.000 beschikbaar te stellen uit de budgettaire ruimte.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)		-29	-29	-29	-29

2.4.5. Interprovinciaal Overleg (IPO)

Via het Interprovinciaal Overleg (IPO) werken de provincies gezamenlijk aan provinciale belangen en opgaven. Voor 2026 en de jaren daarna stijgt onze bijdrage aan het IPO. Deze stijging hangt onder meer samen met nieuwe opdrachten aan het IPO, de versterking van de basis op orde en de ontwikkeling van de kassiersfuncties, waaronder de vergoeding van faunaschade.

Voor 2026 leiden de verschillende ontwikkelingen per saldo tot een incidenteel voordeel van € 133.000. Tegenover hogere bijdragen voor nieuwe opdrachten en de versterking van de basis op orde staan met name lagere verwachte uitgaven voor faunaschade. Vanaf 2027 is sprake van een structurele stijging van onze bijdrage met afgerond € 553.000 per jaar. Deze stijging bestaat uit nieuwe opdrachten, hogere geraamde faunaschade en overige kassiersfuncties en de effecten van de begroting 2027 van het IPO, waaronder indexering en de verdere versterking van de basis op orde.

Wij stellen voor om het incidentele voordeel van € 133.000 in 2026 ten gunste te brengen van de budgettaire ruimte en vanaf 2027 structureel € 553.000 beschikbaar te stellen uit de budgettaire ruimte.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Interprovinciaal Overleg (IPO)	133	-553	-553	-553	-553

2.4.6. Mediationtraject Dalempolder/Welgelegen

Naar aanleiding van de stillegging van werkzaamheden voor de derde ontsluiting van Tholen is een juridisch geschil ontstaan tussen de Provincie Zeeland en de gemeente Tholen. De rechtbank heeft geoordeeld dat er aanleiding was om handhavend op te treden, maar dat het volledig stilleggen van de werkzaamheden een disproportionele maatregel was. Om het geschil tussen beide overheden in onderling overleg op te lossen, is een mediationtraject doorlopen.

Dit traject heeft geleid tot een beter gezamenlijk inzicht in de gebeurtenissen, de gevolgen van de stillegging en de mogelijkheden om het dossier af te ronden. Op basis hiervan hebben we besloten de gemeente Tholen een finaal voorstel te doen voor een eenmalige financiële tegemoetkoming van € 750.000. Deze tegemoetkoming wordt verstrekt zonder erkenning van aansprakelijkheid of onrechtmatigheid. Onderdeel van de regeling is dat de lopende juridische procedures worden beëindigd. Hiermee beperken we verdere juridische kosten en bestuurlijke en financiële risico's.

In de Statenvergadering van 10 juli 2026 hebben uw Staten besloten een bedrag van € 750.000 beschikbaar te stellen voor een eenmalige bestuurlijke tegemoetkoming aan de gemeente Tholen. Daarbij is besloten de financiële dekking te betrekken bij de Najaarsnota 2026. Wij stellen voor dit bedrag te dekken uit de budgettaire ruimte.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Mediationtraject Dalempolder/Welgelegen	-750				

2.5. Recapitulatie financiële voorstellen

Budgettaire ruimte

De hiervoor genoemde voorstellen leiden per domein in totaal tot het volgende beslag op de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Fysieke Leefomgeving & Economie					
Actuele en tijdige vergunningverlening				-200	-200
Inzet op arbeidsmarkt (t/m 2030)		-175	-175	-175	-175
Samenleving & Bestuur					
Cultuurkwadraat	-400				
Kenniscentrum Slavernijverleden		-150	-150	-150	-150
Mediationtraject Dalempolder/Welgelegen	-750				
Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)		-29	-29	-29	-29
Interprovinciaal Overleg (IPO)	133	-553	-553	-553	-553
Totaal	-1.017	-907	-907	-1.107	-1.107

Investeringsagenda

Daarnaast hebben we in het voorgaande voorstellen gedaan om projecten te dekken uit de investeringsagenda. Samengevat leidt dit tot het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Infrastructuur & Mobiliteit					
Sociale veiligheid fietspaden		-200			
Verkeersveilige infrastructuur		-500			
Landelijk gebied en Gebieden-aanpak					
Natuurherstel en stikstofreductie	-351	-1.751			
Zoetwater en landelijk gebied	-877	-1.150	-1.463	-640	-40
Water tussen Wal en Schelde		-920			
Totaal	-1.228	-4.521	-1.463	-640	-40

In hoofdstuk 4 geven we aan welke gevolgen deze onttrekkingen hebben voor de verdere opbouw van de investeringsagenda.

3. Overige voorstellen en ontwikkelingen

3.1. Bijstelling renteprognose

De prognose van de rentebaten en rentelasten is geactualiseerd aan de hand van de actuele liquiditeitsprognose. Een deel van het effect heeft betrekking op de ontvangen ZEH-dividenden. In het nieuwe verdeelmodel van het provinciefonds wordt een groot deel van de rente-inkomsten betrokken bij de verevening (via een achtjaarsgemiddelde). Als de Overige Eigen Middelen (OEM) bij andere provincies gelijk blijven, heeft dit een negatief effect op het deel van het provinciefonds dat wij ontvangen. Daarom voegen we een deel toe aan de stelpost provinciefonds. Per saldo heeft de gehele actualisatie van de liquiditeitsprognose het onderstaande effect:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Naar budgettaire ruimte	1.600	963	475	38	-175
Naar stelpost provinciefonds		138	225	263	275
Totaal mutatie rentebaten	1.600	1.100	700	300	100

3.2. Motorrijtuigenbelasting

De informatie over de motorrijtuigenbelasting die wij periodiek van de Belastingdienst ontvangen, laat zien dat er ruimte is om de prognoses vanaf 2026 structureel met € 500.000 te verhogen vanwege de autonome groei van het wagenpark in Zeeland. Voorgesteld wordt om deze verhoging te verwerken in de meerjarenbegroting ten gunste van de budgettaire ruimte.

3.3. Frictiekosten organisatie

Provincie Zeeland staat voor een omvangrijk en inhoudelijk breed takenpakket. Naast de uitvoering van wettelijke en reguliere taken werken we aan de realisatie van de ambities en prioriteiten die door uw Staten zijn vastgesteld. Om deze taken en ambities uit te kunnen voeren, is voldoende continuïteit in de ambtelijke organisatie noodzakelijk.

Met name op sleutelposities kan tijdelijke onderbezetting gevolgen hebben voor de continuïteit en voortgang van werkzaamheden. Personele wisselingen, uitval of langdurige afwezigheid kunnen ertoe leiden dat specifieke kennis, sturing of uitvoeringskracht tijdelijk onvoldoende beschikbaar is. In bepaalde situaties is daarom tijdelijke vervangende of dubbele bezetting noodzakelijk. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij personele wisselingen (bijvoorbeeld in verband met pensionering), waarbij kennis en verantwoordelijkheden zorgvuldig moeten worden overgedragen.

Om deze extra personele fricties op te kunnen vangen en de continuïteit van onze werkzaamheden te borgen, stellen wij voor om in 2026 en 2027 incidenteel € 500.000 per jaar beschikbaar te stellen uit de budgettaire ruimte. Hiermee beperken we het risico dat personele kwetsbaarheid leidt tot vertraging van dossiers en projecten, verlies van kennis, een hogere werkdruk of het noodgedwongen temporiseren van werkzaamheden.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Frictiekosten organisatie	-500	-500			

3.4. Ontwikkelingen Provinciefonds en indexaties

3.4.1. Ontwikkelingen Provinciefonds

In onze brief van 30 juni 2026 hebben wij uw Staten geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom het verdeelmodel van het Provinciefonds. Voor de verdeling van de algemene uitkering uit het Provinciefonds over de individuele provincies wordt een verdeelsleutel gehanteerd. Die is geactualiseerd, hetgeen leidt tot herverdeeleffecten. Voor 2026 was vorig jaar landelijk al een tussenstap gezet. Voor 2027 en verder is inmiddels ook een besluit genomen over het nieuwe verdeelmodel.

Voor Zeeland heeft dit een positief effect. Naast de effecten van het nieuwe verdeelmodel zijn er ook andere effecten, zoals hogere indexaties en bijstellingen van uitkeringsfactoren en maatstaven. Daarnaast wordt een incidenteel overschot vanuit het BTW compensatiefonds verrekend in de algemene uitkering. Per saldo ontwikkelt de algemene uitkering zich als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Ontwikkeling algemene uitkering	3.216	5.509	4.874	4.551	3.141

3.4.2. Ontwikkelingen stelpost provinciefonds

Binnen onze begroting hanteren we een stelpost Provinciefonds. Die gebruiken we om fluctuaties in het accres op te vangen, maar daaruit dekken we ook de jaarlijkse indexering van de begroting en CAO-ontwikkelingen.

In de Voorjaarsnota 2026 is beschreven hoe de indexering van de begroting 2027 en verder plaatsvindt. Budgetten met onderliggende verplichtingen zijn met 3% geïndexeerd, andere budgetten zijn niet geïndexeerd. Voor enkele budgetten indexeren we volgens specifieke afspraken, bijvoorbeeld voor de busconcessie en de integrale kostensubsidies. We hebben de indexering doorgevoerd zoals beschreven in de Voorjaarsnota 2026. De impact hiervan op de begroting 2026 is minder gunstig dan de eerdere raming, vooral door een stijging van de Landelijk Bijdrage Index (LBI) die voor de busconcessie en Westerschelde Ferry geldt als gevolg van de gestegen dieselprijzen.

Voor integrale kostensubsidies wordt de index jaarlijks vastgesteld op basis van de richtlijn indexering integrale kostensubsidies (IKS) zoals benoemd in de financiële verordening. Dit wordt bepaald aan de hand van de septembercirculaire, in een verhouding tussen loonontwikkeling en materiële uitgaven. Voor 2027 betekent dit een indexeringspercentage van 3,6%.

Bovenstaande leidt tot het volgende totaalbeeld:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Beginstand na meicirculaire en doorvoeren indexaties	1.494	3.773	270	-153	594
Toevoeging vanuit bijstelling renteprognose (zie par. 3.1)		138	225	263	275
Effect septembercirculaire	3.216	5.509	4.874	4.551	3.141
Subtotaal	4.710	9.420	5.369	4.661	4.010
Vrijval/dotatie budgettaire ruimte	-4.710	-6.420	631	1.339	1.990
Stelpost Provinciefonds wordt	0	3.000	6.000	6.000	6.000

3.4.3. Overige decentralisatie uitkeringen

Daarnaast zijn nog enkele decentralisatie uitkeringen ontvangen in de septembercirculaire. Deze zullen verwerkt en aan u voorgelegd worden via de slotwijziging op de begroting. Het betreft incidentele middelen voor Openbare bibliotheken, Aanpak Netcongestie, Agrarisch natuur en Landschapsbeheer, Spreidingswet, Toekomstbestendige bedrijventerreinen, Laadinfrastructuur, Invasieve exoten, Bos revitalisering, Natuurbrand preventie, Verbeterprogramma VHR, Wolvenaapnak en Wet versterking regie volkshuisvesting.

3.5. 2e ronde budgetbewaking 2026

Om zicht te krijgen op de voortgang van de uitvoering en realisatie van de begroting is – als onderdeel van de reguliere planning-en-controlcyclus – een tweede ronde budgetbewaking 2026 uitgevoerd.

Bij de behandeling van de Jaarstukken 2025 en de Voorjaarsnota 2026 hebben we toegezegd een terugkoppeling te geven over welke initiatieven kunnen bijdragen aan het verminderen van de ‘opeenhoping van (investerings)budgetten en onvoltooide projecten die vooruit worden geschoven’. Hiervoor benutten we de budgetbewakingsrondes. Daarnaast zijn we scherp op het realistisch ramen van budgetten in de verschillende jaarschijven. Ook maken we gebruik van onze investeringsagenda, die de middelen pas daadwerkelijk in de begroting raamt als ze bestedingsgereed zijn. We zullen de maatregelen in de derde ronde budgetbewaking 2026 verder effectueren.

De effecten die uit deze ronde budgetbewaking voortvloeien, zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

- Budgettaire effecten: deze hebben een netto effect op de financiële ruimte;
- Budgettair neutrale wijzigingen: deze hebben netto (meerjarig) geen effect op de financiële ruimte. Het gaat dan bijvoorbeeld om verschuivingen tussen beleidsdoelstellingen of toevoegingen aan en onttrekkingen aan reserves.

In totaal leidt dit tot de volgende budgettaire effecten:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Budgettaire effecten 2 ^e ronde budgetbewaking	1.000				

In bijlage 2 is een nadere uitsplitsing van de effecten uit de 2^e budgetronde opgenomen. We stellen voor om de effecten hieruit te verwerken in de meerjarenbegroting.

3.6. Recapitulatie financiële voorstellen

Per saldo vragen de voorstellen uit deze paragraaf de volgende onttrekkingen uit de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Rentebaten en rentelasten	1.600	963	475	38	-175
Motorrijtuigenbelasting	500	500	500	500	500
Dotatie / onttrekking stelpost	4.710	6.420	-631	-1.339	-1.990
Frictiekosten organisatie	-500	-500			
2 ^e ronde budgetbewaking	1.000				
Totaal	7.310	7.383	344	-801	-1.665

4. Financieel perspectief

4.1. Voorstellen ZEH-dividenden

Dividend over boekjaar 2025 (ontvangen in 2026)

In 2026 hebben wij een bedrag van € 74 miljoen ontvangen van ZEH over het boekjaar 2025. In het afwegingskader voor de inzet van dit dividend is vastgelegd dat 80% van dit dividend wordt ingezet voor het genereren van structurele inkomsten. De overige 20% van het dividend betreft vrij besteedbare middelen. Op 4 september 2026 hebben uw Staten besloten om vooruitlopend op de besluitvorming in deze Najaarsnota € 7,25 miljoen te besteden aan het pakket bereikbaarheidsmaatregelen tijdens de herstelperiode van de Westerscheldetunnel.

In deze Najaarsnota hebben we verschillende voorstellen gedaan voor de inzet van het ZEH-dividend. Per saldo betreft dit het volgende:

(bedragen x € 1.000)	'Structureel' deel	'Vrij besteedbaar' deel
Zeeuwse investeringsfondsen Impuls	15.000	
Thorizon / Allseas	22.500	
Revolverend fonds religieus erfgoed	5.000	
Uitzettingen in markt naar schatkist of andere overheden	11.950	
Bereikbaarheidsvraagstuk WST (reeds besloten door PS)		7.250
Zoet water: Deltaplan 2.0		3.800
Rusthoeve		2.500
Erfgoed (kennis en ondersteuning)		1.000
Versterking capaciteit ruimtelijke vraagstukken		3.000
Wonen (GAW en HELP)		2.000
Totaal	54.450	19.550

We beseffen dat het aandeel 'vrij besteedbaar' met 26% hoger is dan de eerder gehanteerde 20%. Hierbij speelt een rol dat wij recht willen doen aan verschillende moties die door uw Staten zijn aangenomen, zonder bestaande ambities te verminderen, én dat er met urgentie middelen nodig waren voor het bereikbaarheidsvraagstuk rond de Westerscheldetunnel. Daarnaast hebben we in onze brief van 3 maart 2026 aangekondigd dat wij het voornemen hebben om de kaders rond de inzet van het ZEH-dividend te herzien.

Verder hebben uw Staten ons met de motie 'Een ZEH-impuls voor Zeeland met Zeeuwse investeringsfondsen' opgeroepen om het dividend onder meer in te zetten voor nieuwe, in beginsel revolverende fondsen. Deze fondsen zijn gericht op structuurversterking en het Zeeuwse midden- en kleinbedrijf, met een balans tussen financieel en maatschappelijk rendement. Met dit

voorstel geven we invulling aan deze oproep. In de motie is daarnaast gevraagd om bij de uitwerking de 'lessons learned' van andere provincies te betrekken. Tijdens de Statendag van 18 september 2026 hebben wij deze met u gedeeld. In het vierde kwartaal van 2026 zullen we deze ook verwerken in een herzien kader en dit aan u voorleggen.

4.2. Voorstellen investeringsagenda

In hoofdstuk 2 zijn de voorgestelde onttrekkingen aan de reserve investeringsagenda beschreven. Voor deze uitgaven geldt dat de middelen nu benodigd zijn. De onttrekkingen zijn verwerkt in onderstaande tabel.

We stellen voor om vanuit de budgettaire ruimte een dotatie te doen aan de reserve investeringsagenda om voldoende middelen te hebben voor de projecten die in voorbereiding zijn.

Dit leidt tot het volgende totaalbeeld:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal
Huidige stand investeringsagenda						63.164
Bestedingsgereed Najaarsnota 2026	-1.228	-4.521	-1.463	-640	-40	-7.892
Dotatie uit budgettaire ruimte		6.000				6.000
Resteert na keuzes voorjaarsnota						61.272
Verdere investeringsbehoefte						-84.027
Overprogrammering						-22.755

Dat betekent een overprogrammering met een factor van 1,4, in lijn met voorgaande jaren.

4.3. Financieel meerjarenperspectief

Het vertrekpunt van het financieel perspectief (de "beginstand" van de budgettaire ruimte in onderstaande tabel) is de situatie na de 9^e begrotingswijziging 2026. In onderstaande tabel zijn alle eerder genoemde voorstellen die de budgettaire ruimte raken ingerekend.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Beginstand budgettaire ruimte	737	-12	-12	-12	3.104
Uitvoeringsprogramma's en Zeeland 2050	-1.017	-1.207	-1.207	-1.107	-1.107
Overige voorstellen	7.310	7.383	344	-801	-1.665
Dotatie investeringsagenda		-6.000			
Overhevelen budgettair overschot 2026	-7.030		3.000	4.030	
Subtotaal na inrekenen voorstellen	0	164	2.125	2.110	332

4.4. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio

In de stand van de Algemene Reserve per eind 2030 treedt geen wijziging op:

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Beginstand	48.372	39.446	32.382	24.035	20.005
Eerder besloten mutaties (t/m VJN 2026)	-14.206	-7.064	-5.347		
Eerder besloten mutatie WST	-1.750				
Overhevelen budgettair overschot 2026	7.030		-3.000	-4.030	
Eindstand	39.446	32.382	24.035	20.005	20.005

In de begroting 2027 is in de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing' ingegaan op het benodigd weerstandsvermogen. In die paragraaf worden de begrippen en systematiek van risicobeheersing toegelicht. We voldoen aan de ratio's uit het risicomanagementbeleid.

Doorkijk en structureel beeld

Na het inrekenen van de voorstellen in deze Najaarsnota sluiten we de jaarschijf 2030 af met een structureel positief beeld. Hoe de structurele ruimte zich daarna ontwikkelt, is onder meer afhankelijk van de besluiten van een nieuw college, de ontwikkeling van de inkomsten en de kostenstijgingen als gevolg van indexaties en inflatie.

Bijlagen

Bijlage 1: Effecten 2^e ronde budgetbewaking 2026

Budgettaire effecten 2^e ronde budgetbewaking 2026

X € 1.000	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt										
Vrijval budget deelnemersbijdrage RUD ten gunste van budgettaire ruimte. Dit wordt o.a. veroorzaakt door de volgende factoren: - Bij de vaststelling van het Plan van Aanpak Robuuste RUD hebben wij de prognose hieruit voor het aandeel in de provinciale bijdrage opgehoogd in onze meerjarenraming. De ingroei in de begroting van de RUD heeft uiteindelijk via een langzamer pad plaatsgevonden. - Er kunnen meer uren uit de algemene begroting van de RUD doorbelast worden naar Rijksmiddelen en specifieke afspraken met deelnemers. - Bijstelling van het benodigde bedrag voor indexatie.	-1.000									
Totaal budgettair effect	1.000		0		0		0		0	

Budgettaire neutrale effecten 2^e ronde budgetbewaking 2026

X € 1.000	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
010102 Natuur Pakket Westerschelde										
In 2026 is het door Landschapspark Zwinstreek ingediende Interreg project ZwinQuest goedgekeurd. Provincie Zeeland is als partner van het Landschapspark financieel betrokken bij drie deelprojecten. Dit zijn de herinrichting Veerplein Breskens, Rust- en beleavingsroute Staats-Spaanse linies en een pop-up Voedselhub. In totaal wordt hier € 692,253 voor gereserveerd vanuit de hiervoor bestemde dekkingsreserve.	-321	13	50	25	500	250	117	59	-	-
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt										
Overheveling van materieel budget naar salariskosten voor uitbreiding formatie toezicht en handhaving en inzet op wettelijke coördinatietaken	-233	-	-336	-	-336	-	-336	-	-336	-
029999 Ambtelijke inzet										
Overheveling van materieel budget naar salariskosten voor uitbreiding formatie toezicht en handhaving en inzet op wettelijke coördinatietaken	227	-	311	-	311	-	311	-	311	-
030103 Natuurherstel										
In het bestuurlijk overleg Veerse Meer is afgesproken dat Middelburg en Goes de uitvoering doen van projecten in het kader van het Veerse Meerfonds. Deze middelen vanuit de SPUK Netten op Zee zijn eerder geraamd in de provinciale begroting, maar worden nu via de kassiersfunctie, toegevoegd aan de gemeentelijke middelen. De gemeenten verantwoorden deze middelen via hun sisa.	-1.560	-1.560	-	-	-	-	-	-	-	-
Afrekening subsidie apparaatskosten Programma Natuur (fase 1) van Het Zeeuwse Landschap	-219	-219	-	-	-	-	-	-	-	-
030106 Een volhoudbare landbouw										
De lastneming voor de openstellingen Europese projecten valt later uit maar voor de nieuwe openstellingen worden in 2027 extra lasten verwacht, met name voor projecten in de overbelaste stikstofgebieden. Daarom wordt voorgesteld de middelen nog een jaar door te schuiven.	-1.574	-	1.574	-	-	-	-	-	-	-
030107 Natuurbeheer										
De afstemming voor de realisatie van blusvoorziening op Schouwen-Duiveland vraagt meer tijd dan voorzien waardoor de realisatie pas voorzien wordt in boekjaar 2027. Voorgesteld wordt om het budget daarom over te hevelen naar 2027.	-124	-	124	-	-	-	-	-	-	-

X € 1.000	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Gewerkt wordt aan plannen voor een effectieve inzet van de in 2026 ontvangen decentralisatie-uitkeringen. De lasten van de uitvoering vallen in 2027 en daarom wordt voorgesteld deze middelen over te hevelen naar 2027.	-319	-	319	-	-	-	-	-	-	-
Vanuit LNNV is bericht ontvangen dat in de septembercirculaire 2026 extra geld beschikbaar wordt gesteld voor uitbreiding Agrarisch Natuurbeheer.	500	-	1.117	-	1.117	-	-	-	-	-
030108 Natuurontwikkeling										
Voor een natuurontwikkelingsproject ontvangt de provincie een bijdrage van derden. De baten en lasten worden via deze budgettaire neutrale wijziging in de juiste jaren geraamd.	40	350	660	350	-	-	-	-	-	-
040109 Vestigingsklimaat, imago en talent										
Op grond van verslaggevingsvoorschriften moeten we bij meerjarige projectsubsidies > € 500.000 de lasten over de jaren verdelen op basis van het bestedingsritme dat de subsidieontvanger aangeeft. Bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking wordt, voor zover de verstrekte subsidie, nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies" toegevoegd. Als uit voortgangsinformatie van de subsidieontvangers tijdens de looptijd van de subsidie blijkt dat de verdeling over de jaren anders uitpakt, herschikken we deze verdeling. Bij enkele subsidies bleek op grond van voortgangsinformatie die we in 2026 ontvingen dat er minder lasten in 2025 vielen, deze zijn in de jaarstukken 2025 toegevoegd aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies". Middels deze begrotingswijziging ramen dit deel in de lasten 2026, vanuit genoemde bestemmingsreserve.	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht										
Overheveling middelen van Circulaire Economie naar IPO Regionale Economie als gevolg van (voorziene) IPO-besluitvorming	-	-	14	-	14	-	14	-	14	-
Het programma Zeeland in Stroomversnelling (Aanjaaggelden) is onderdeel van de Regio Deal NSPD. Dit programma/project valt onder de sleutelopgave "Aantrekken van talent" en deelopgave "innovatie". De financiering voor de openstellingen van de gelijknamige subsidieregeling is bijeengebracht door Rijk (SPUK), de Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland. Het voorstel is de in 2026 en 2027 geraamde middelen te herijken n.a.v. geactualiseerde planning openstellingen en deels over te hevelen naar 2027, zodat de afspraken in het kader van de RD NSPD nagekomen kunnen worden.	-550	-24	530	4	-	-	-	-	-	-

X € 1.000	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Op grond van verslaggevingsvoorschriften moeten we bij meerjarige projectsubsidies > € 500.000 de lasten over de jaren verdelen op basis van het bestedingsritme dat de subsidieontvanger aangeeft. Bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking wordt, voor zover de verstrekte subsidie, nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies" toegevoegd. Als uit voortgangsinformatie van de subsidieontvangers tijdens de looptijd van de subsidie blijkt dat de verdeling over de jaren anders uitpakt, herschikken we deze verdeling. Bij enkele subsidies bleek op grond van voortgangsinformatie die we in 2026 ontvingen dat er minder lasten in 2025 vielen, deze zijn in de jaarstukken 2025 toegevoegd aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies". Middels deze begrotingswijziging ramen dit deel in de lasten 2026, vanuit genoemde bestemmingsreserve.	1.030	-	-	-	-	-	-	-	-	-
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	-	-	-14	-	-14	-	-14	-	-14	-
040112 Europa, Rijk en Regio										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	-24	-	24	-	-	-	-	-	-	-
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	-	-	-2	-	-2	-	-2	-	-2	-
050105 Wegeninvesteringen										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-
060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	-27	-27	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
060109 Innovatie en Transitie										
De meerjarige doorkijk voor Regio Deal NSPD Cultuurprojecten is geactualiseerd. De hiervoor beschikbaar gestelde middelen zijn geraamd in 2026, maar deels nodig in 2027. Onder meer voor de voorziene bestedingen Subsidieregeling Cultuurversterking & -Innovatie, Kwaliteitsversterking broedplaatsen en Etalage. Het voorstel is deze middelen over te hevelen naar 2027.	-975	-	975	-	-	-	-	-	-	-
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur										

X € 1.000	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	-4	-	-4	-	-4	-	-4	-	-4	-
080103 Energietransitie										
Actualisatie van de bestedingsplannen van de SPUKS leiden tot een budgettaire neutrale wijziging waarbij hogere lasten worden gedekt door grotere onttrekkingen aan de SPUKS.	687	687	-	-	-	-	-	-	-	-
900102 Provinciefonds										
Vanuit LNNV is bericht ontvangen dat in de septembercirculaire 2026 extra geld beschikbaar wordt gesteld voor uitbreiding Agrarisch Natuurbeheer.	-	500	-	1.117	-	1.117	-	-	-	-
900103 Dividend										
Het dividend 2025, welke uitgekeerd wordt in 2026 en geraamd in de provinciale begroting 2026, is hoger dan geraamd. Dit betekent een extra aanvulling op de bestemmingsreserve Westerscheldetunnel.	-	3.938	-	-	-	-	-	-	-	-
960101 Personeel										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	-74	-	-53	-	-53	-	-14	-	14	-
960102 Huisvesting en facilitaire zaken										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	40	-	72	-	72	-	33	-	5	-
960103 ICT										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	32	-	7	-	7	-	7	-	7	-
960104 Overige overhead										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	12	-	4	-	4	-	4	-	4	-
Bestemmingsreserve										
Bestemmingsreserve Programma 1										
In 2026 is het door Landschapspark Zwinstreek ingediende Interreg project ZwinQuest goedgekeurd. Provincie Zeeland is als partner van het Landschapspark financieel betrokken bij drie deelprojecten. Dit zijn de herinrichting Veerplein Breskens, Rust- en beleevingsroute Staats-Spaanse linies en een pop-up Voedselhub. In totaal wordt hier € 692,253 voor gereserveerd via een onttrekking aan de hiervoor bestemde bestemmingsreserve.	334	-	-	25	-	250	-	59	-	-
Bestemmingsreserve Programma 3										

X € 1.000	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
De lastneming voor de openstellingen Europese projecten valt later uit maar voor de nieuwe openstellingen worden in 2027 extra lasten verwacht, met name voor projecten in de overbelaste stikstofgebieden. Daarom wordt voorgesteld de middelen nog een jaar door te schuiven.	-	-1.574	-	1.574	-	-	-	-	-	-
De afstemming voor de realisatie van blusvoorziening op Schouwen-Duiveland vraagt meer tijd dan voorzien waardoor de realisatie pas voorzien wordt in boekjaar 2027. Voorgesteld wordt om het budget daarom over te hevelen naar 2027.	124	-	-	124	-	-	-	-	-	-
Gewerkt wordt aan plannen voor een effectieve inzet van de in 2026 ontvangen decentralisatie-uitkeringen. De lasten van de uitvoering vallen in 2027 en daarom wordt voorgesteld deze middelen over te hevelen naar 2027.	319	-	-	319	-	-	-	-	-	-
Voor een natuurontwikkelingsproject ontvangt de provincie een bijdrage van derden. De baten en lasten worden via deze budgettaire neutrale wijziging in de juiste jaren geraamd.	310	-	-	310	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Programma 4										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	24	-	-	24	-	-	-	-	-	-
Het programma Zeeland in Stroomversnelling (Aanjaaggelden) is onderdeel van de Regio Deal NSPD. Dit programma/project valt onder de sleutelopgave "Aantrekken van talent" en deelopgave "innovatie". De financiering voor de openstellingen van de gelijknamige subsidieregeling is bijeengebracht door Rijk (SPUK), de Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland. Het voorstel is de in 2026 en 2027 geraamde middelen te herijken n.a.v. geactualiseerde planning openstellingen en deels over te hevelen naar 2027, zodat de afspraken in het kader van de RD NSPD nagekomen kunnen worden.	526	-	-	526	-	-	-	-	-	-
Op grond van verslaggevingsvoorschriften moeten we bij meerjarige projectsubsidies > € 500.000 de lasten over de jaren verdelen op basis van het bestedingsritme dat de subsidieontvanger aangeeft. Bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking wordt, voor zover de verstrekte subsidie, nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies" toegevoegd. Als uit voortgangsinformatie van de subsidieontvangers tijdens de looptijd van de subsidie blijkt dat de verdeling over de jaren anders uitpakt, herschikken we deze verdeling. Bij enkele subsidies bleek op grond van voortgangsinformatie die we in 2026 ontvingen dat er minder lasten in 2025 vielen, deze zijn in de jaarstukken 2025 toegevoegd aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies". Middels deze begrotingswijziging ramen dit deel in de lasten 2026, vanuit genoemde bestemmingsreserve.	-	1.129	-	-	-	-	-	-	-	-

X € 1.000	2026		2027		2028		2029		2030	
Filter	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestemmingsreserve Programma 5										
Wijzigingen onder de € 100.000 worden niet separaat toegelicht.	-	-	-	23	-	-2	-	-2	-	-2
Bestemmingsreserve Programma 6										
De meerjarige doorkijk voor Regio Deal NSPD Cultuurprojecten is geactualiseerd. De hiervoor beschikbaar gestelde middelen zijn geraamd in 2026, maar deels nodig in 2027. Onder meer voor de voorziene bestedingen Subsidieregeling Cultuurversterking & -Innovatie, Kwaliteitsversterking broedplaatsen en Etalage. Het voorstel is deze middelen over te hevelen naar 2027.	975	-	-	975	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserves algemene dekkingsmiddelen										
Het dividend 2025, welke uitgekeerd wordt in 2026 en geraamd in de provinciale begroting 2026, is hoger dan geraamd. Dit betekent een extra aanvulling op de bestemmingsreserve Westerscheldetunnel.	3.938	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal budgettair neutraal effect	3.213	3.213	5.395	5.395	1.614	1.614	115	115	-3	-3

COLOFON

Uitgave
Provincie Zeeland

Fotografie

Bezoekadres
Provinciehuis, Abdij 6
4331 BK Middelburg

Contact
provincie@zeeland.nl

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 22 september 2026

